

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en bryggkonstruktion vid Riddarholmskajen i Stockholm

Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av en bryggkonstruktion vid Riddarholmskajen i Stockholm*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:13). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

1 april 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:13
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN BRYGGKONSTRUKTION VID
RIDDARHOLMSKAJEN I STOCKHOLM

Uppdragsgivare: **Katarina Appelgren, Statens Historiska Museer, Arkeologerna, FE 129, 838 80 Frösön. Proj nr A13072 samt kostnadsställe 7200**

Område: **Stockholm** Prov nr: **93327-93329** Antal sågprov: **3**

Dendrokronologiskt objekt: **Bryggkonstruktion (tolkning).**

Dendrokronologiskt och vedanatiskt resultat:

Dendro Id	Prov-beteckning	Trädslag	Antal år; antal radier annan än 1	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W) Antal år i Sp, Antal år till W	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E efter V vinterhalvåret	Mer vågad precisering av fällningstiden
93327	1, halvklova	Tall	87;1	Nära Sp el W	1812	E 1812	1817±5 eller 1877±15
93328	2, halvklova	Tall	82	Nära Sp el W	1805	E 1805	1810±5 eller 1870±15
93329	3, påle	Tall	188;3	Sp 99, W	1870	V 1870/71	-

Kommentarer till resultatet

Virket har bedömts som en bryggkonstruktion dateras till **vinterhalvåret 1870/71** om samtliga tre är avverkade samtidigt. Prov 3 understryker denna datering.

Proveniensen är Södermanland, Östergötland eller möjligen Västmanland.

Prov 1 och 2 korsdateras sinsemellan men gränsen mellan kärnved och splintved är inte synlig. Eftersom båda har samma problematik samt att den yngsta årsringen får nästan samma datering i båda proverna, så kan två olika saker ha hänt med proverna.

Att proverna är nästan intakta så att yttersta årsringen ligger nära vankant (barken). Utfallet skulle i så fall bli, de äldre alternativen, sammanvägt år 1812-1815.

Att proverna saknar hela splinten, vilket kan inträffa eftersom den är mer lätteroederad än kärnveden, så att yttersta årsring i provet följer ungefär kärnveds/splintveds-gränsen. Med hjälp av splintstatistik för denna virkestyp, 65 ± 15 år, fås det yngre dateringsalternativet, sammanvägt år **1862-1885**. Detta resultat täcker med god marginal vinterhalvåret 1870/71. Ulf Strucke som tog ut proverna i fält, stödjer den senare tolkningen. Konstruktionen är således uppförd 1871 eller något år senare.

Proveniensen är Södermanland eller Östergötland. Bästa lokala kronologin som daterar virket är handelsboden i Stensjö by, Södermanland.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har en mer vågad precisering av dateringen getts.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Vid komplettering av prover inom två år debiteras endast provkostnaden 900kr/prov.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se, Tel: 046-2227891 (mobil)